

ezildikleri halde ağızlarını açamayan, karılarının gevezeliğinden usanıp da birşey diyemeyen, komşularının düşüncesizliğinden sıkılıp sabırla kavgadan kaçınan halk, kendisinin dile getiremediği bu düşünceleri Hoca'nın kişiliğinde fıkralaştırarak açığa vurmuştur.

İkkyu içinse durum farklıdır. Hoca gibi bir fıkradan diğerine farklı özellikler göstermez. 6-7 yaşlarında bir çocuk olan İkkyu, keskin zekası ve hazır cevaplılığı ile halkın sevgilisi olmuştur. İkkyu'nun olgun bir insan olarak da anekdotları vardır, ama bunların çoğu Budizm felsefesini anlatmaktadır.

Nasreddin Hoca ile İkkyu arasında bir başka fark da yaşamış oldukları çevrenin kültürel etkileşime açık olup olmasındadır. Nasreddin Hoca'nın yaşamış olduğu Anadolu - doğusunda Asya batısında Avrupa kıtalarıyla çevrilmiş bir kara parçası olup, birçok kültür ve medeniyetin kaynaştığı yerdir. İşte Nasreddin Hoca fıkraları, böylesine çok çeşitli kültürün içiçe geçmiş olduğu bir yerde 700 seneden beri halk kültürlerinden ister istemez etkilenmiştir. Bunun için Hoca'nın "yüz çehrelî" olmasına şaşmamak gerek.

İkkyu ise; Çin'den Budizm yoluyla, yazının ve birçok güzel sanatların gir-

mesiyle etkilenmiş bir ülke olmakla birlikte bir ada devleti olmanın getirdiği çok kapalı bir toplum yapısına sahip ve diğer kültürlerle yok denilebilecek kadar sınırlı bir ilişkisi olan Japonya'da yaşamıştır. Bu nedenle de İkkyu'nun fıkralarında Nasreddin Hoca fıkralarındaki gibi değişik kültürlerin bir sentezini görmek mümkün değildir.

Nasreddin Hoca'ya kadılık, müderislik, tüccarlık, çiftçilik ve imamlık gibi birçok meslek atfedilmektedir. Buna karşılık İkkyu'nun mesleği diyebileceğimiz tek şey keşişliktir. Hoca, Timur'un sarayından medreselere, köyden kasabaya, pazar yerinden tarlaya, camiden, bayram yerine birçok farklı mekanlardaki fıkralarıyla karşımıza çıkmaktadır. Halbuki İkkyu'nun çevresi, yaşamakta olduğu tapınağın çevresiyle sınırlıdır. İkkyu'nun fıkralarının sayısı ise 17-20 kadardır. Tüm bu incelemelerin ışığında ortaya şu sonuç çıkmaktadır: Nasreddin Hoca ile İkkyu bir çok ortak özelliğe sahip olmakla birlikte sonuç itibarıyla farklı iki kültürün içinden çıkmış iki farklı kişiliktir. "Nasreddin Hoca, Türkiye'deki İkkyu'dur" şeklindeki düşüncenin geçersiz olduğu ortaya çıkmaktadır. Nasreddin Hoca Nasreddin Hoca'dır, İkkyu ise İkkyu'dur.

HOYRAT DİLİYLE BOSNA

Bal kanlardır
Sel olan, bal kanlardır
Bir emanet Bosna'm var
Şahidim, Balkanlardır.

Sarıldı,
Bosna Hersek sarıldı
Çetnik başın kesse de
Ö, İslâma sarıldı.

Tuzla yandı,
Can yarem tuzla yandı
Kardeş "Tuzla" yanarken
Bizde de "Tuzla" yandı

Can pazarı,
Kurulmuş, can pazarı
Sırp can alır, can satar
Unutmaz can, pazarı

Gall'ye,
Lanet olsun, Gall'ye
Bosna şahlananda bak,
İzzet Beg All'ye!

Birleşmişler,
Milletler birleşmişler!
Meğer ki, maske düştü
Hepsi de bir, leşmişler

Karahacı,
Oğludur Karahacı*
Safîbî bayrak açmış
Elinde kara haç!

Isırıptı,
İt kimin isırıptı
Mushafın yakanların
Canıyla kani, Sırıptı

Namerttir
Sırp oğlu ne namerttir
Bosna, Mostar, Tuzla da
Kız, kızan, ana merttir.

Yarımdı,
Beklediğim yarımdı
Gelmedin iki yıldır
Tut ellimden yar imdii

Saraybosna,
Geçilmez Saraybosna!
Az kaldı hürriyete
Yaranı sar, ay Bosnal

Sırsındığı,
Zaferdir Sırsındığı
Kutlu Hacı İlbey'i
Hatırla sırp zındığı

* Sırp lideri Radovan Karadzic'in soyadının Türkçe mânâsının TRT 2'de yayınlanan Profil Programında Karahacıoğlu olarak belirtilmiştir. Hoyratta ismin Türkçe mânâsı kullanılmıştır.